

Witwasbeleid is gebaseerd op angst om het niet goed te doen

Madelon Stevens en Jurjan Geertsma zijn advocaat bij JahaeRaymakers.

De internationale waakhond FATF (Financial Action Task Force) controleert in 2021 of Nederland voldoet aan de internationale standaarden voor het tegengaan van witwassen. Nederland moet dan in detail aantonen dat de regelgeving voldoet en effectieve maatregelen worden genomen om witwassen en financiering van terrorisme te voorkomen. De ministers Hoekstra (Financiën) en Grapperhaus (Justitie) 'streven ernaar om uiteindelijk bij de evaluatie als een van de koplopers bij het tegengaan van witwassen te komen.' En die ambitie is merkbaar: de overheid draait de duimschroeven aan.

Feitelijk delegeert de overheid criminaliteitsbestrijding aan het bedrijfsleven en beroepsbeoefenaren. Zij zijn de poortwachter en als het misgaat, worden zij zelf ook als crimineel gekwalificeerd. Kijk maar hoe het Openbaar Ministerie bericht over de vatbaarheid van Nederlandse aardappel- en uienhandelaren voor witwaspraktijken (FD, 17 juli).

Dit trekt een immense wissel op bedrijfsleven en beroepsbeoefenaren. Neem ABN Amro. Zij maakte bekend dat het €114 mln heeft uitgetrokken, onder meer om het team voor opsporing van financiële criminaliteit (nu zo'n duizend mensen) flink uit te breiden. Alle vijf miljoen particuliere klanten worden op last van De Nederlandsche Bank, nota bene zonder enige verdenking, gecontroleerd. De dreiging van torenhoge boetes en reputatieschade, zoals bij ING, leiden tot het nemen van maatregelen uit angst. Veelgehoorde reacties: 'ik ga alle transacties melden', 'ik ben geen opsporingsambtenaar' en 'ik heb hier slapeloze nachten van'.

Een groot probleem is dat niet duidelijk is wat nu precies van de poortwachter wordt verwacht. Neem cliëntenonderzoek. Hoe dat onderzoek moet worden uitgevoerd, wordt grotendeels aan de poortwachter zelf overgelaten. De overheid geeft hiervoor onvoldoende richtlijnen. De algemene leidraad van 2014 bij de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme en de leidraad van DNB van april 2015 zijn nog niet bijgewerkt sinds de forse wetswijziging van 2018.

Wij zien dat instellingen hun poortwachtersfunctie serieus nemen. Maar de overheid slaat door in de ambitie om als 'een van de koplopers bij het tegengaan van witwassen' uit de FATF-evaluatie te komen. Zo ver dat zij bereid is het vertrouwen in de maatschappij daarvoor op het spel te zetten.